Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

# Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 71/2021 vp)

## Kuuleminen ympäristövaliokunnassa
## 12.5.2021

Sirkku Jaakkola, hallitussihteeri
Ympäristöministeriö/Ympäristönsuojeluosasto/Materiaalitalousyksikkö

# Alusjätedirektiivin täytäntöönpano - soveltamisala

- Ympäristönsuojelun näkökulmasta merenkulun ympäristönsuojelulakiin (MYSL) ehdotettavat muutokset ovat **kannatettavia**.
- YM katsoo, että muutoksilla **pystytään parantamaan merien ja vesien suojelua** sekä **vähentämään roskaantumista niin merialueilla kuin sisävesillä**.
- Hyvää ehdotuksessa on sataman määritelmän laajentaminen, mikä tuo sääntelyyn piiriin paljon uusia satamia. Muutos koskee erityisesti huvivenesatamia.
- Alusjätedirektiivistä tulevat velvoitteet on ehdotuksessa ulotettu Suomessa merialueiden lisäksi **myös sisävesille**, mikä on vesistöjen ja rannikoiden kannalta erittäin hyvä ratkaisu.
  - Sääntelyn ulkopuolelle on kuitenkin rajattu pienet kotisatamat, vierasvenesatamat ja retkeilysatamat sekä mökkiyhteyslaiturit, jos kiinteistöllä on kunnan järjestämä jätehuolto.
  - Valtuus säätää asetuksella muita satamia sääntelyn ulkopuolelle. YM katsoo, että olisi suositeltavaa, että **veneilystä peräisin olevat jätteet saadaan kattavasti kiertoon eikä muita satamia rajata ulkopuolelle**. Sääntelyn taustalla on aluksilla kuitenkin jätteiden jättöpakko ja jättöpakko ei toteudu, jos satamia suljetaan sääntelyn ulkopuolelle.

# Jätteiden erilliskeräysvelvoitteet

- Satamille tulossa **uusia jätteiden erilliskeräysvaatimuksia**. Vaatimusten taustalla EU:n uudistettu jätesäädöspaketti, jonka täytäntöönpano on eduskunnan käsiteltävänä parhaillaan.
- Erilliskeräyksen tarkoituksena on varmistaa, että alusten jätteet ei päädy vesiin ja roskaantuminen rannoilla vähenee. Erilliskeräys satamassa **kannustaa** vesillä liikkujia **lajittelemaan jätteensä aluksella**.
- Lisäksi kun satamilla on parempi valmius ottaa vastaan lajiteltua jätettä, Suomi voi **edistää kiertotaloutta ja vähentää sitä kautta luonnonvarojen käyttö**ä.
- **Kauppamerenkulun** satamiin tulossa **laajimmat erilliskeräysvelvoitteet**. Ja ne on yhdenmukaisia uudistuvan jätelainsäädännön kanssa. Niiltä tullaan edellyttämään pakkausmateriaalien keräys (kattaa lasi, metalli, muovi ja kartonki), biojätteet, käytetyt paristot ja akut, ja sähkö- ja elektroniikkaromu on kerättävä erikseen.

# Jätteiden erilliskeräysvelvoitteet huvivenesatamissa

- Huvivenesatamille ehdotetaan **suppeampia erilliskeräysvelvoitteita**.
- Ympäristön kannalta erityisen **haitallista** Itämeren alueella ja Suomen herkillä sisävesillä on **käymäläjätevesien ja vaarallisten jätteiden päätyminen vesistöihin**. On erittäin kannatettavaa, että näiden jätteiden vastaanottoa lisätään niin rannikolla kuin sisävesilläkin. YM katsoo, että muutokset ovat tarpeellisia meren ja vesien tilan parantamiseksi.
- Yhdyskuntajätteen osalta huvivenesatamille ehdotetaan **vain sekajätteen vastaanottoa**, niiden ei siis tarvitse ottaa vastaan eri jätejakeiden mukaan lajiteltua sekajätettä. Huvivenesatamien jäte on pääosin yhdyskuntajätettä eli vastaava jätettä kuin mitä kotitalouksissa syntyy.
- Ympäristöministeriössä valmistellaan uutta **jäteasetusta** ja siinä on tulossa yrityksille ja asuinkiinteistöille laajemmat velvoitteet kuin tässä ehdotetussa laissa. Jos huvivenesatama on velvollinen järjestämään satamatoiminnoissaan jätelainsäädännön mukaan laajemman erilliskeräyksen, **olisi suositeltavaa, että se ottaisi tällöin myös aluksilta vastaan samat jätelajit**. Ehdotettu sääntely ei tätä estä.

# Öljyn päästökiellon laajentaminen

- Ympäristönsuojelun kannalta on kannatettavaa, että öljyn päästökielto ja päästörajoitukset laajennetaan **koskemaan myös muita kuin kivennäispohjaisia öljyjä (esim. biopolttoaineet**).
- Päästökiellon rikkomisesta voidaan määrätä myös sanktioita suomalaiselle alukselle. **YM tuo kuitenkin esiin**, että **päästökielto ja päästömaksu ei koske ulkomaista alusta**. Lausuntokierroksella YM esitti, että LVM työskentelisi aktiivisesti Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO), jotta järjestössä voitaisiin sopia öljyn päästökiellon ja –rajoituksen laajentamisesta öljyyn tai öljypitoiseen seokseen rinnastuviin hiilivetyihin tai muihin niiden kaltaisiin haitallisiin aineisiin. Hallituksen esitykseen onkin otettu kirjaus, jonka mukaan liikenne- ja viestintäministeriö ottaa asian huomioon vaikuttamistyössään Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä.

# Öljypäästömaksu

- Öljypäästömaksun osalta YM pitää hyvänä maksu voidaan määrätä myös sisävesillä tapahtuneesta öljynpäästöstä. Muutos on tärkeä erityisesti Saimaan, mutta myös muiden sisävesien kannalta.
- YM pitää tärkeänä, että myöhemmin palataan **öljypäästön aiheuttaman vahingon tai sen vaaran huomattavuuden arviointiin ja päästömaksun määräämiseen ulkomaisten alusten osalta**, jotka ovat kauttakulussa Suomen talousvyöhykkeellä. Tämä asia irrotettiin tästä hallituksen esityksestä ja jatkovalmistellaan myöhemmin. Ulkomaiset alukset pitäisi voida saattaa paremmin vastuuseen öljypäästöistä itämerellä, koska Itämeri on ekologisesti hyvin herkkä ja yksi saastuneimmista murtovesialtaista.

# Lastin siirrot

- Ehdotuksessa ulotetaan alusten välisiä lastisiirtoja koskeva sääntely öljylastien siirron lisäksi myös **muiden haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtämiseen sekä polttoaineen toimittamiseen aluksesta toiseen**. Ehdotus täyttää tältä osin ympäristöministeriön pitkäaikaisen toiveen sääntelyn kehittämisestä.
- Lausuntokierroksella ympäristöministeriö on kuitenkin tuonut esille, että **kaikki lastin siirrot pitäisi toteuttaa vain satamissa ja erikseen nimetyillä alueilla**.
- Lisäksi sääntelyn jatkokehittämisen kannalta myös **lannoitelastit olisi tarpeen saada sääntelyn piiriin**. Itämeren satamien kautta kulkee jopa 45 miljoonaa tonnia lannoitteita vuosittain. Lannoitteita pääsee mereen lastauksen ja lastien purun yhteydessä.

# Kiitos!

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment